

Centrum West als vervoersknooppunt in Zoetermeer

Aanleiding:

Aanleiding is het gesprek met de wethouders Iedema en Paalvast.

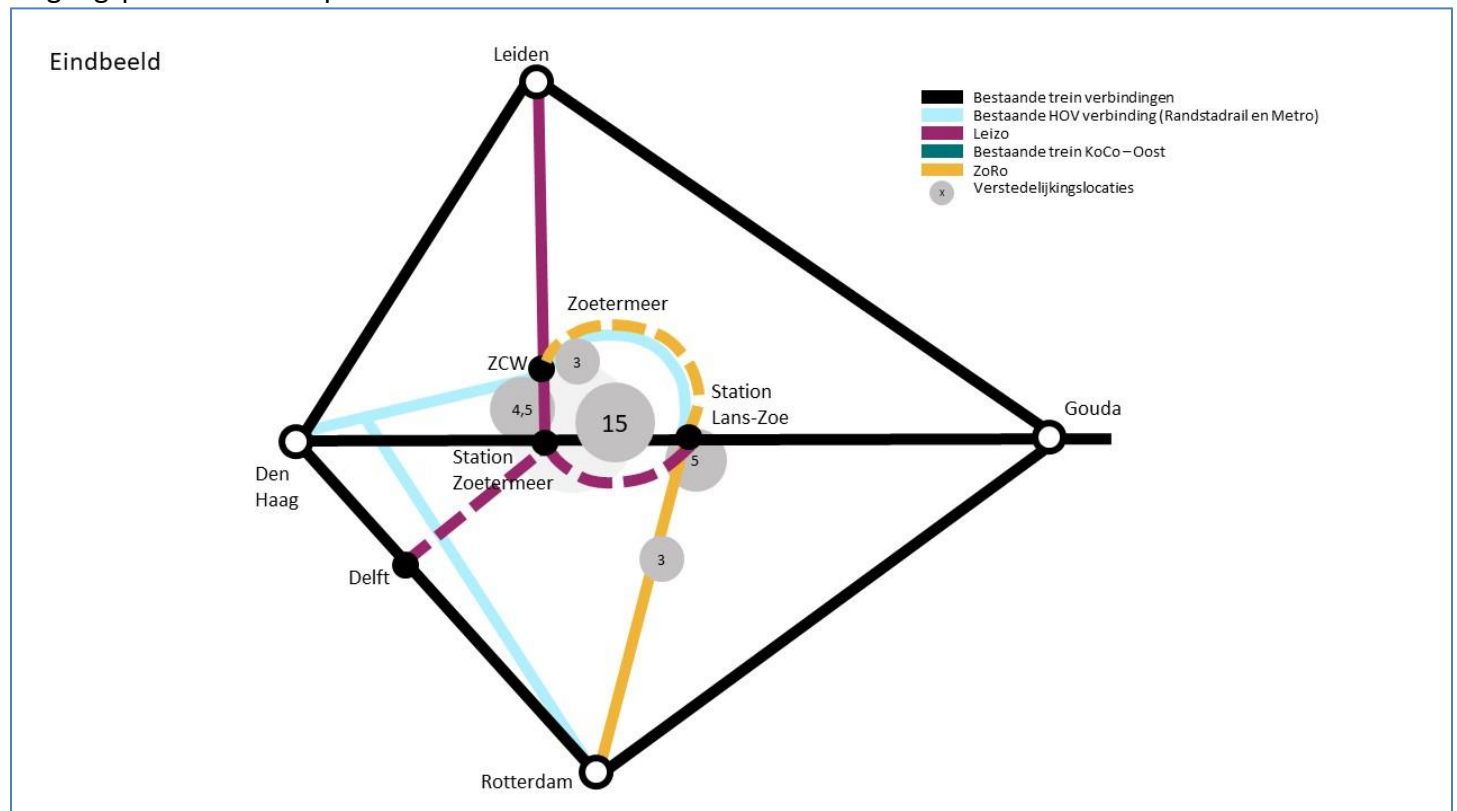
Hoewel in het Masterplan de Entree nergens wordt gesproken over een eventuele verplaatsing van de bushaltes op Centrum West is daar tijdens de vergaderingen van de klankbordgroep (KBG) vanuit de projectleiding meerder keren bij stilgestaan. Een verplaatsing betreft uitsluitend een ambitie in de Mobiliteitsvisie 2030. Omdat op dit punt vanuit (een deel van) de KBG - waaronder Rover, Fietzersbond en Milieudefensie – grote bezwaren werden opgevoerd, is er vanuit de projectleiding voorgesteld om hierover met wethouders Jan Iedema en Robin Paalvast een gesprek aan te gaan. Ter voorbereiding van zo'n gesprek is een apart openbaar vervoer (OV)-werkgroepje gevormd, dat - gevoed door meerdere notities - op 13 januari 2021 heeft overlegd.

Doel:

De gemeentelijke plannen rond Station en Centrum West moeten bijdragen tot verbetering van de kwaliteit van het Openbaar Vervoer (OV) in geheel Zoetermeer en in het algemeen.

Het OV moet aantrekkelijker worden om mensen uit de auto te lokken. Daarbij gaat het niet alleen om 'snelheid', maar vooral ook om 'beleving', goed toegankelijk, en veilig. En omdat OV altijd een vorm van ketenvervoer is, horen aangename halte-omgevingen en voorzieningen daar nadrukkelijk bij.

Uitgangspunt voor het openbaar vervoer in Zoetermeer is het onderstaand model.

Bron: OV-structuur Zoetermeer (D. Dierikx, gemeente Zoetermeer, IRT, juni 2021).

Er zijn momenteel drie vervoersknooppunten voor het OV in Zoetermeer: Centrum West, Lansingerland-Zoetermeer, en Zoetermeer(-Driemanspolder).

Vervoersknooppunt Centrum-West

Een eventuele verplaatsing van Centrum-West (CW) als busstation naar station Zoetermeer zou niet alleen gepaard gaan met het verlies van kwaliteit van deze vervoersknoop als *overstappunt voor tram en bus*. Maar ook van een prettig verblijfsgebied met *op- en uitstappunten op maaiveld*, dat je vanuit veel richtingen barrière-vrij kunt bereiken.

Centrum-West heeft als OV-knooppunt een erg gunstige ligging binnen Zoetermeer.

Te voet: in het centrum, pal naast het Stadshart en tegelijkertijd letterlijk verbonden met (beschermde) delen van historisch Zoetermeer. ^[1]_{SEP}

Op de fiets: centraal punt binnen het hoofdfietsnetwerk van Zoetermeer, op fietsafstand van veel woonwijken, en voorzien van een (gratis) bewaakte overdekte fietsenstalling met een uitgang die meteen op het bus- en tramstation uitkomt.

Met de tram (Randstadrail) is CW goed bereikbaar vanuit veel wijken in Zoetermeer en in de Haagse regio. De stads- en streekbussen vullen (een deel van) de lacunes binnen Zoetermeer en de omliggende kernen op. Op termijn zal de Rotterdamse regio hier ook kunnen aansluiten met de "ZoRo" metroverbinding via station Lansingerland-Zoetermeer.

Uiteraard zullen te zijner tijd - na aanleg van de directe railverbinding met de Rotterdamse regio - nog flink wat aanpassingen van CW nodig zijn. Des te belangrijker om de open ruimte van het busstation ook op middellange-termijn open te houden en *niet* aan te bieden aan "investeerders". Alleen hierdoor kan CW haar toekomstwaarde behouden, die - na aanleg van de railverbinding met Rotterdam - op een dan bedachte manier kan worden ingevuld.

Tot die tijd heeft CW de ruimte die nodig is om in de spits grote aantallen reizigers in de meest letterlijke zin voldoende ruimte te bieden voor een virus-veilige overstap of een 'kort' verblijf. Dat verblijf heeft vaak een 'willekeurig' karakter: van het "op de bonnefooi" aan komen lopen of fietsen om een bus of tram te nemen, tot het "moeten wachten" in verband met een niet-aansluitende overstap. De lay-out van de bus perrons met de 'neuzen' van de bus in de richting van het verblijfsgebied voor reizigers en passanten, geven een optimale duidelijkheid over de vaste plek voor de te nemen bus. In combinatie met de status van "tijdhalt" (het wachten op de vertrektijd) voor alle lijnen, geeft dat ook een maximale vrijheid voor de wachtenden tot de bus "die men straks wil nemen" zichtbaar is. Om te kletsen, iets te bekijken, of om simpelweg te genieten van de schaduw op een hete, of van de zonnestralen op een koudere dag.

Vervoersknooppunt Lansingerland-Zoetermeer

Station Lansingerland-Zoetermeer met trein, tram, bus en - te zijner tijd - "ZoRo" vormt het tweede OV-knooppunt in Zoetermeer. Dit station is een betere keuze als toekomstig intercitystation voor Zoetermeer dan Station Zoetermeer (-Driemanspolder). Daarbij wordt er wel van uitgegaan dat mettertijd een 'cross-platform' overstap tussen intercity en stoptrein op station Lansingerland-Zoetermeer mogelijk is, in combinatie met een viersporig baanvak voor de trein. Vooralsnog blijven de Zoetermeerse reizigers aangewezen op 'overstappen in Gouda op hetzelfde perron'.

Vervoersknooppunt Zoetermeer (Driemanspolder)

Station Zoetermeer (Driemanspolder) is het derde OV-knooppunt. Voor de overstap van trein op tram (v.v.) is hier geen korte verbinding mogelijk omdat de NS-sporen en HTM-tram nu eenmaal flink uit elkaar liggen, zowel qua afstand als te overbruggen hoogteverschillen.

Het grootste knelpunt is het ontbreken van een goede verbinding tussen brugniveau en de bus perrons aan de Zuidweg. Hierin kan verbetering worden gebracht door uitbreiding van het voetgangersdeel [aan de oostzijde] van de Mandelabrug tot boven de bus perrons aan de Zuidweg. Via de ontstane 'stationshal' wordt een directe verbinding met de bus perrons mogelijk. Daarbij moeten tussen bus perron en brugnivo in ieder geval 2 liften worden gerealiseerd (vanwege de capaciteit, maar ook als opvang bij storingen).

Schets van de -huidige- OV-haltes rond treinstation Zoetermeer. In groene kleur is de mogelijke uitbreiding van de Mandelabrug aangeduid die reikt tot boven de bus perrons aan de Zuidweg.

Voordelen van deze oplossingsvariant (in vergelijking met de aanleg van een busstation boven de A12):

- behoud van korte loopafstanden van de bushaltes naar de bebouwing;
- behoud van Centrum-West als bus- en tramstation naast het Stadshart;
- geen *extra* blootstelling van reizigers aan lawaai en slechte lucht (A12);
- geen extra autoverkeer-kruisende bus bewegingen nodig ter hoogte van de aansluiting met de A12;
- een steile, en mogelijk problematische afrit voor de bus kan vervallen.

Een busstation op een platform boven de A12 lijkt op het eerste gezicht misschien aantrekkelijk, maar blijkt eerg veel negatieve neveneffecten te hebben. Ook zal het niet bijdragen tot de voor Zoetermeer gewenste OV-structuur met meerdere knooppunten.

Zoals hierboven is aangegeven kan de beoogde verbetering van de overstap van trein op bus (v.v.) ook op een slimmere en goedkopere manier worden bereikt. Daarbij kan het huidige fietspad op de Mandelabrug als interwijkverbinding behouden blijven voor 'fietsers op spierkracht' (onder meer kinderen, ouders, ouderen) en mensen met een mobiliteitsbeperking.

Voordelen van de geschetste OV-structuur:

- geheel Zoetermeer goed bereikbaar vanuit de regio;
- door het hanteren van meerdere vervoersknooppunten ontstaan extra mogelijkheden voor opstappen en voor het goed en direct kunnen overstappen tussen de verschillende vormen van OV;
- meer aandacht voor fietsen en lopen als vormen van voor- en natransport bij OV;
- knooppunten kunnen beter worden vormgegeven als beschutte en groene rustpunten, veilige verblijfsgebieden en ontmoetingsplek, elk met - behoud van - een eigen karakter;
- goede kansen voor stedelijke ontwikkeling rondom de knooppunten (o.a. Stadshart, Entree, Bleizo-west);
- ruimte voor parkeerplaatsen (P+R, K+R) en fietsvoorzieningen, voor- en natransport, en maatwerkvervoer (buurt- en ouderenbussen), bij de daarvoor in aanmerking komende knooppunten.

Op deze wijze gaan de 'stations' in Zoetermeer ook beter voldoen aan de drie hoofdpunten "**Gastvrij, Toegankelijk en Multimodaal**" uit het rapport van Rover: 'Onderzoek naar stations in Nederland in 2040'.

OV-werkgroep uit klankbordgroep stationsomgeving, 18 maart 2022

Ed Boon (Coördinator Rover Zoetermeer)

Kees Huisman (Rover Zoetermeer en kritische inwoner en gebruiker OV)

Eugene Verwiël (Contactpersoon Fietsersbond en Milieudefensie)